

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken
ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Vakgroep Mediaevistiek, Oude Kijk in 't Jatstraat 26, 9712 EK Groningen NL

20

OKTOBER 1992

Ter inleiding

In de komende winter zullen er verscheiden boektentoonstellingen plaatsvinden in de Benelux en directe omgeving. Zelden is een dergelijke diversiteit in zulk een korte tijd: variërend van handschriftfragmenten (Leiden) tot luxe-codices (Brugge, Brussel, Keulen), over een drukker (Gouda) en boekbanden (Middelburg), over verzamelaars (Amsterdam) en lezers (Haarlem). Speciale vermelding verdient de expositie in Den Haag, waar een eerste poging wordt gedaan om een 'atlas' te presenteren van marginale decoratie in laat-middeleeuwse handschriften en drukken. Bescheidener van opzet is de overzichtstentoonstelling die in Groningen bij de Codicologendagen wordt ingericht.

TENTOONSTELLINGEN

AMSTERDAM Amsterdams Historisch Museum: De wereld binnen handbereik. Nederlandse kunst- en rareitenverzamelingen, 1585-1735. 26 juni - 11 oktober 1992. Met begeleidende catalogus en bundel (zie literatuur). Groot aantal boeken en atlanten.

BRUGGE Gruuthusemuseum: Lodewijk van Gruuthuse, Mecenas en Europees diplomaat (ca. 1427-1492). 11 september - 30 november 1992. Rijk geïllustreerde catalogus. Voorts allerhande activiteiten eromheen, waaronder concerten met muziek uit 'Gruuthuse-handschrift' (uiteraard ook geëxposeerd).

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek Albert 1: Ridders van het Gulden Vlies. 27 september - 14 december 1992.

GOUDA Museum Catharina-Gasthuis: De drukker Gheraert Leeu in Gouda 1477-1484. 19 december 1992 - 21 februari 1993. Met catalogus (ca Dfl. 25).

's-GRAVENHAGE Rijksmuseum Meermanno-Westreenianum: Kriezels, aubergines en takkebossen: randversieringen in 15de eeuwse Noordnederlandse manuscripten. 30 oktober 1992 - 2 januari 1993. Grote overzichtstentoonstelling van de marginale decoratie (geschilderde en penwerkversiering) in handschriften in Nederlands bezit. Met geïllustreerde catalogus (Walburg Pers).

GRONINGEN Universiteitsbibliotheek: Kleine expositie Groningse handschriften en vroege drukken, ingericht b.g.v. Codicologendagen 7 - 9 oktober 1992. 7-14 oktober 1992. Met voorwerpenlijst.

HAARLEM Frans Halsmuseum: In het licht van het lezen. De rol van het boek in de beeldende kunst. 11 oktober 1992 - 10 januari 1993. Met geïllustreerde catalogus, uitgegeven door Waanders te Zwolle, Dfl. 49,50.

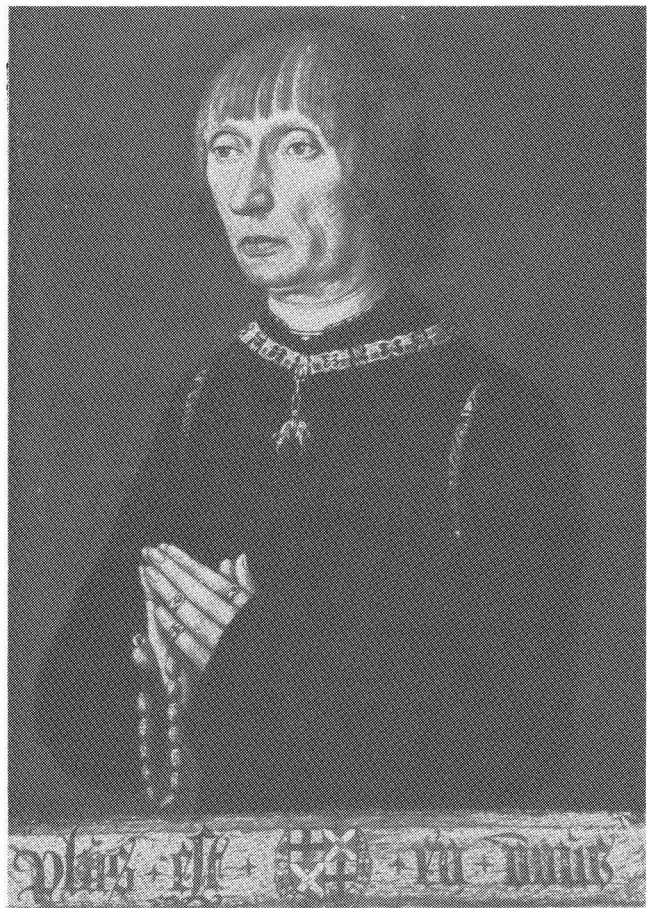
KEULEN Erzbischöfliches Diözesanmuseum: Illuminierte Handschriften der Biblioteca Apostolica Vaticana. 9 oktober 1992 - 10 januari 1993.

LEIDEN Universiteitsbibliotheek: Verknijpte rijkdom. Fragmenten van middeleeuwse handschriften in de Leidse Universiteitsbibliotheek. 13 oktober - 9 november 1992. Gaat in op gebruik, uiterlijk en inhoud van de fragmenten (en toont daarmee handschriften die verder in de UB Leiden ontbreken, zoals liturgica!). Met catalogus (ca Dfl. 6).

MAINZ Gutenberg Museum: Die Reise nach Jerusalem. Unterwegs im Spätmittelalter: Bernhard von Breidenbach. 5 mei - 30 september 1992.

MIDDELBURG Zeeuwse Bibliotheek: Goud en velijn. 28 augustus - 17 oktober 1992. Toont vnl. postmiddeleeuwse boekbanden. Met begeleidende bundel van ca 100 pp. onder dezelfde titel (Dfl. 25). Meer informatie: R.M. Rijkse, tel. (+31) - 01180-30276.

NEW YORK The Pierpont Morgan Library: Renaissance Florence: Arts and Letters. Vanaf 11 september 1992. Over het artistieke, intellectuele en politieke leven in het 15de-eeuwse Florence aan de hand van brieven, handschriften en gedrukte boeken uit eigen bezit. Met werk van Machiavelli, de Medici, Savonarola etc.

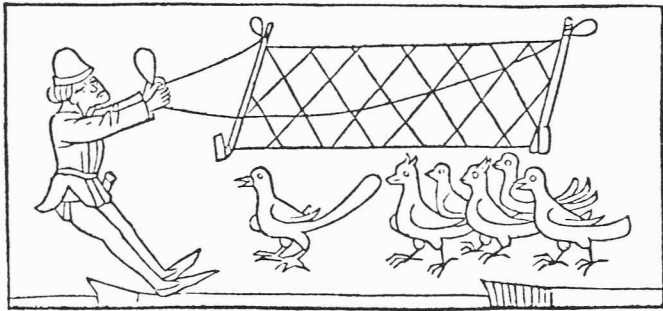

Lodewijk van Gruuthuse (ca 1427-1492), maecenas en bibliofiel. (portret in Groeninge-Museum). Te zien in BRUGGE.

PARIJS Bibliothèque Nationale (Galerie Manzart): Des livres et des rois. La bibliothèque royale de Blois. 15 oktober 1992 - 17 januari 1993. Met catalogus (zie BAURMEISTER). Toont schatten uit vijftiende en vroeg-zestiende eeuw. Tezelfdertijd in de Galerie Mazarine: Trésors de l'Écrit.

SCHWEINFURT Bibliothek Otto Schäfer: Europäische Einbandkunst aus sechs Jahrhunderten. 11 oktober 1992 - 28 maart 1993. Met catalogus.

UTRECHT Rijksmuseum Het Catharijneconvent: Middeleeuwse Boeken van Het Catharijneconvent. 8 april - 10 juni 1993 (met catalogus)

De vogelaar. Houtsneede uit 'Dyalogus creaturarum', gedrukt bij Gheraert Leeu te Gouda. Aldaar te zien.

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE LITTERATUUR

ALEXANDER, Jonathan J.G. Medieval illuminators and their methods of work. New Haven: Yale University Press, 1992. 208 pp., ills. (29 kl. pl.). ISBN 0 3000 5689 3. Ca \$ 50.

ANDERSON-SCHMITT, M., H. Hallberg & M. Hedlund. Mittelalterliche Handschriften der Universitätsbibliothek Uppsala. Katalog über die C-Sammlung. V: Handschriften C 401-550 (Acta Bibliothecae R. Universitatis Upsaliensis, 26/5). 2 dln. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1992. 356 + 152 pp. ISBN 9 1554 2903 3; 9 1554 2904 1 (reg.).

ANNINGER, Anne & Roger Stoddard. Centuries of books and manuscripts: collectors and friends, scholars and librarians build the Harvard College Library. Cambridge, Mass.: Houghton Library, Harvard University, 1992. 72 pp., 53 ills. ISBN 0 9146 3005 9. Ca Dfl. 47,50.

BAURMEISTER, Ursula & Marie-Pierre Laffitte. Des livres et des rois. La bibliothèque royale de Blois. 239 pp., ills. (kl.). ISBN 2 8765 3148 8. FF 350. Fraai verzorgd begeleidend boek bij gelijknamige expositie (zie Parijs).

BEGHEYN, Paul. Abraham Leyniers, een Nijmeegse boekverkooper uit de zeventiende eeuw. Met een uitgave van zijn correspondentie uit de jaren 1634-1644 (De grafische verzamelingen in het Nijmeegs Museum 'Commanderie van Sint-Jan', 1). Nijmegen: Nijmeegs Museum 'Commanderie van Sint-Jan', 1992. 51 p., ills., register. ISBN 9 0682 9042 8. Dfl. 8.

BIBLIOGRAPHIE annuelle du Moyen Age tardif (auteurs et textes latins, vers 1250-1500). Rassemblée à la Section latine de l'Institut de recherche et d'histoire des textes (C.N.R.S.) par J.-P. Rothschild, I (1991). Turnhout: Brepols, 1992. 350 pp. ISSN 'en cours'. 300 FF. Eerste deel van een jaarlijks te verschijnen bibliografie.

BÖGELS, T.S.J.E. Govert Basson. Printer, Bookseller, Publisher, Leiden 1612-1630. Nieuwkoop: De Graaf, 1992. (Bibliotheca Bibliographica Neerlandica, 29) xii + 356 pp., ills. ISBN 9 06000 4417 7. Dfl. 125.

BRUNHÖLZL, F. Geschichte der lateinischen Literatur des Mittelalters, Bd. II. Die Zwischenzeit vom Ausgang des karolingischen Zeitalters bis zur Mitte des elften Jahrhunderts. München: W. Fink, 1992. 672 pp. ISBN 3 7705 2614 7. DM 148. Deel I verscheen in 1975.

BULLOUGH, D.A. Carolingian renewal: sources and heritage. Manchester/New York: Manchester University Press, 1991. 343 pp., ills., reg. ISBN 0 7190 3354 3. (Her)uitgave van verspreide artikelen van deze kenner van karolingische handschriften, liturgische en juridische teksten.

COPPENS, Chris, ed., Catalogus van de bibliotheek van Jan de Hondt, 1486-1571. Kortrijk: Bibliotheek Katholieke Universiteit Leuven, Campus Kortrijk, 1990. 162 pp., ills. ISBN 9 0736 8201 0.

CORRÉA, Alicia. The Durham Collectar. Woodbridge, Suffolk: Boydell & Brewer, 1992. Ca 352 pp. ISBN 1 8792 5203 1. Ca. £ 25 / \$ 50. Vertaling en studie van het oudste bewaard gebleven, waarschijnlijk tiende-eeuwse, collectarium in Engeland (Durham Cathedral Library MS A.IV.19).

DENNIS, Rodney (ed.). The marks in the fields: essays on the use of manuscripts. Cambridge, Mass.: Houghton Library, Harvard University. 176 pp., 40 ills. ISBN 0 916 3007 5. Ca Dfl. 65.

FINE and historic bookbindings from the Folger Shakespeare

Library. Introd. by Anthony Hobson. Washington, D.C.: Folger Shakespeare Library, 1992. 272 pp., 244 ills. (14 kl. pl.). ISBN 0 9629 2541 1. \$ 50. Te bestellen bij Public Programs Department, Folger Shakespeare Library, 201 East Capitol Street S.E., Washington, D.C. 20003.

FINGERNAGEL, Andreas. Die illuminierten lateinischen Handschriften deutscher Provenienz. 8.-12. Jh. (Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz. 3. Reihe, III. Hss., 1). Wiesbaden: O. Harrassowitz, 1991. Teil 1. Text, Teil 2: Abbildungen. 204 & 173 pp. ISBN 3 4470 3162 X. DM 204.

FLUGSCHRIFTEN vom Bauernkrieg zum Täuferreich (1526-1535). Hrgs. A. Laube, A. Schneider & S. Loos. Berlin: Akademie, 1992, 1790 pp. DM 480.

GARRIGOU, G. Naissance et splendeurs du manuscrit monastique du VIIe au XIIe siècle. Préface de Jean Glenisson. [Noyon], 1992. 173 pp., ills. (kl.). Privé uitgave verkrijgbaar bij de auteur, 15 Avenue d'Alsace-Lorraine 60400/Noyon tel. 44440685 of bij de Bibliothèque Municipale de Noyon Mairie de 60400/Noyon (cheque à Ffr. 295 alleen op naam van Mme Garrigou).

GASSE-GRANDJEAN, M.-J. Les livres dans les abbayes vosgiennes du Moyen Age. Nancy: Presses Universitaires, 1992, 256 pp. ISBN 2 8648 0589 8. FF 150.

GOTZKOWSKY, B. Volksbücher, Prosaaromane, Renaissancenvellen, Versdichtungen und Schwankbücher. Bibliographie der deutschen Drucke. Teil I: Drucke des 15. und 16. Jahrhunderts. (Bibliotheca Bibliographica Aureliana, 125). Baden-Baden: Valentin Koerner, 1991, 603 pp. ISBN 3873201259. Een standaard werk!

For Bob DE GRAAF, Antiquarian Bookseller, Publisher, Bibliographer. Festschrift on the occasion of his 65th birthday. Edited by Anton Gerits. Amsterdam: A. Gerits & Sons, 1992. ISBN 9 0707 7504 2. 192 pp., ills. Dfl. 135.

GRUYS, J.A. Aanvullingen op J.A. Gruys & C. de Wolf, Thesaurus 1473-1800. In: Dokumentaal 21, 1992, 68-72. Aanvulling op het overzicht van drukkers en boekverkopers in Nederland (1980, tweede uitgave 1989).

HARVEY, P.D.A. Medieval Maps. Toronto & Buffalo: University of Toronto Press, 1991. 96 pp., ills. ISBN 0 8020 2806 3. \$ 40.

HEINZELMANN, M. (ed.) Manuscrits hagiographiques et travail des hagiographes (Beihefte der Francia, 24). Sigmaringen: J. Thorbecke, 1992. 166 pp., ills. ISBN 3 7995 7324 0. DM 68.

HINDMAN, Sandra L. (ed.) Printing the written word. The social history of books, circa 1450-1520. Ithaca (NY): Cornell University Press, 1992. 336 pp., ills. ISBN 0 8014 2578 6. Ca \$ 45.

KELLER, Hagen, Klaus Grubmüller, Nicolaus Staubach (eds.) Pragmatische Schriftlichkeit im Mittelalter. Erscheinungsformen und Entwicklungsstufen. Akten des Internationalen Kolloquiums, 17.-19. Mai 1989 (Münstersche Mittelalter-Schriften, 65). München: Fink, 1992. viii + 304 pp., ills. ISBN 3 7705 2710 0. DM 148.

KER, N.R. & A.J. Piper. Medieval manuscripts in British Libraries, IV: Paisley - York. Oxford: Clarendon Press, 1992. xl + 826 pp. ISBN 0 1981 8196 5.

KNEEP EN BINDING. Een terminologie voor het beschrijven van de constructies van oude boekbanden. Voor het Belgisch-Nederlands Bandengenootschap samengesteld door W.K. Gnirrep, J.P. Gumbert en J.A. Szirmai. 's-Gravenhage: Koninklijke Bibliotheek, 1992. 126 pp. ISBN 9 0625 9096 9. Dfl. 35. Bevat duidelijke illustraties, een beredeneerde bibliografie en registers naar Duitse, Engelse en Franse termen.

KREN, Thomas (ed.) Margaret of York, Simon Marmion and the 'Visions of Tondal'. Papers delivered at a symposium organized by the Department of Manuscripts of the J. Paul Getty Museum, in collaboration with the Huntington Library and Art Collections, June 21-24, 1990. Malibu (CA): The J. Paul Getty Museum, 1992. 272 pp., ills. ISBN 0 8923 6204 9. \$ 45.

LOOS, Ike de (ed.) De liturgische handschriftfragmenten met muzieknotatie van de Abdij van Berne, beschreven door studenten Muziekwetenschap en Mediëvistiek. Utrecht: Vakgroep Muziekwetenschap der Rijksuniversiteit Utrecht, 1992. iv + 170 pp. ISBN 9 0734 4618 X. Te verkrijgen door storting van Dfl. 17,50 op giro 3190254 van J. de Loos, Utrecht, of door bestelling bij Ike de Loos, Vakgroep Muziekwetenschap, Kromme Nieuwe Gracht 29, 3512 HD Utrecht.

NIJSTEN, G. Het hof van Gelre. Cultuur ten tijde van de hertogen uit het Gulikse en Egmondse huis (1371-1473). Kampen: Agora, 1992. 503 pp., ills, reg. ISBN 9 0391 0057 8. Dfl. 89. Ook verschenen als proefschrift Katholieke Universiteit Nijmegen. Bevat o.m. hoofdstuk over handschriften, incl. archiefgegevens etc.

OLMERT, Michael. The Smithsonian book of books. Introd. Christopher De Hamel. Washington, D.C.: Smithsonian Institution

Press, 1992. 320 pp., ill. (311 kl.). ISBN 0 8959 9030 XH. \$ 45. 'presents the history, the art, and the influence of books through all ages and cultures'.

OOSTROM, Frits van Aanvaard dit werk. Over Middelenederlandse auteurs en hun publiek. Amsterdam: Prometheus, 1992. 335 pp., reg. ISBN 90 5333 137 9 Dfl. 49,90 Over: Schrijverschap en mecenaat, Het Hollands-Beierse hof, Jacob van Maerlant, Het vak. (deels eerder gepubliceerde artikelen).

PARKES, M.B. Pause and effect. An introduction to the history of punctuation in the West. Aldershot, Hants.: Scolar Press, 1992. 344 pp., ill., reg. ISBN 0 8596 7742 7. £ 55.

PESCH, Pierre N.G. (ed.) Bibliotheken van het aartsbisdom en van de Franciscana. De collectie Thomasse in de Utrechts Universiteitsbibliotheek (Utrechtse Bibliografische Reeks, 3). Utrecht: Bibliotheek der Rijksuniversiteit, 1992. 93 pp., ill. ISBN 9 0393 0111 5. Dfl. 15. Ook leverbaar met catalogus (op 273 microfiches): Dfl. 500.

PETTEGREE, Andrew Emden and the Dutch revolt. Oxford: Clarendon Press, 1992. xii + 350 pp. ISBN 0 1982 2739 6. £ 45. Bevat op pp. 252-311 een lijst van 'Books printed in Emden, 1554-1585' (240 nummers).

PSEUDO-SAVONAROLA A far littere de oro. Alchimia e tecnica della miniatura in un ricettario rinascimentale. A cura di A.P. Torresi. Ferrara: Liberty House, 1992. 208 pp.

QUINTAVALLE, Arturo Carlo Wiligelmo e Matilde. L'officina romanica, Milano: Electa, 1991. 680 pp., ill. (kl.). ISBN 8 8435 3612 5. Uitgegeven bij de tentoonstelling in Mantua, Palazzo Te, 15 juni - 30 september 1991. Bevat op p. 507-660 een catalogus van de bewaard gebleven handschriften uit het scriptorium van de abdij van San Benedetto al Polirone gedurende de 11de en 12de eeuw.

RARE Books and Manuscripts Librarianship. Vol. 6, no. 1 (1991). 93 pp., ill. ISSN 0884-450X. \$ 12.50. Speciale aflevering onder redactie van Hope Mayo over MARC cataloguing for mediaeval manuscripts.

REGEMORTER, Berthe van Binding structures in the Middle Ages. A selection of studies by BvR. Translated and annotated by Jane Greenfield (Studia Bibliothecae Wittockianae, 3). Brussels: Bibliotheca Wittockiana; London: Maggs Bros. Ltd, 1992. 348 pp., ill. (portret, 60 pl.), registers. Geen ISBN. BF 6500 (gebonden); BF 5850 (paperback). Fraai verzorgde bundel artikelen (waarbij achterin commentaar) van een belangrijke boekbandhistorica (1879-1964). Bevat ook een bibliografie.

Das REICH der Salier 1024-1125. Katalog zur Ausstellung des Landes Rheinland-Pfalz. Sigmaringen: J. Thorbecke, 1992. xxx + 503 pp., ill. ISBN 3 7995 4140 3. DM 78. Catalogus van de verscheidene keren aangekondigde (zie Bifolium 17 en 18), dan weer uitgestelde en tenslotte toch gehouden tentoonstelling in Spiers, Bischöfliches Dom- und Diözesanmuseum, 23 mei - 21 juni 1992. Bevat o.m. secties 'Schrift und Buch' (p. 190-203) en 'Buchmalerei in salischer Zeit' (p. 464-487).

REICHERT, Franz Rudolf Inkunabula der Bibliothek des Bischöflichen Priesterseminars Trier. Herausgegeben von Michael Embach und Lucas Brinkhoff. Wiesbaden: O. Harrassowitz, 1991. 81 pp., ill. ISBN 3 4470 3161 1. DM 74.

RÜCK, Peter (ed.) Mabillons Spur. Zweiundzwanzig Miscellen aus dem Fachgebiet Historische Hilfswissenschaften der Philipps-Universität Marburg, zum 80. Geburtstag von Walter Heinemeyer. Marburg an der Lahn: Institut für Historische Hilfswissenschaften, 1992. 420 pp., 68 ill., 37 grafieken. ISBN 3 8185 0121 1. DM 59,90. Bevat ook bericht over Hulpwetenschappen sedert 1945.

SANTING, Catrien Geneeskunde en humanisme. Een intellectuele biografie van Theodericus Ulsenius (c. 1460-1508) (Nieuwe Nederlandse bijdragen tot de geschiedenis der geneeskunde en der natuurwetenschappen, 42 / Pantaleon reeks, 5). Rotterdam: Erasmus Publishing, 1992. 312 pp., ill., register, bibl., mit Zusammenfassung, with summary. ISBN 9 0523 5035 3. Ook verschenen als proefschrift Groningen; bevat overzicht van Ulsenius' geschriften.

SHAILOR B.A. The medieval book. Illustrated from the Beinecke Rare Book and Manuscript Library. Toronto - Buffalo - London: University of Toronto Press/Medieval Academy of America, 1992. 115 pp., ill., reg. ISBN 0 8020 5910 4 (ingeb.) ISBN 0 8020 6853 7 (pap.). Algemeen overzichtboek met aardige voorbeelden geïllustreerd. Voorheen verschenen als catalogus bij tentoonstelling Beinecke Library (Yale University, 1988), nu uitgegeven als Medieval Academy Reprints for Teaching, 28.

STEELE, Friedrich "di sal man alle radebrechen". Todeswürdige Delikte und ihre Bestrafung in Text und Bild der Codices picturati des Sachsenspiegels, 2 dln. Oldenburg: Isensee, 1992. Ca. 250 pp. + 120 pp. ill. DM 190.

TILMANS, Karin Historiography and Humanism in Holland in the Age of Erasmus. Aurelius and the 'Divisiekroniek' of 1517

(Bibliotheca Humanistica & Reformatorica, 51). Nieuwkoop: De Graaf, 1992. xiv + 409 pp., 37 ill. ISBN 9 0600 4419 3. Dfl. 125. Bewerking van dissertatie (Hilversum, 1988 -- zie Bifolium 12).

TSCHICHOLD, Jan De proporties van het boek. Amsterdam: De Buitenkant, 1991. 94 pp., ill. ISBN 9 0703 8636 4. Dfl. 40.

De WERELD binnen handbereik. Nederlandse kunst- en rareitensverzamelingen, 1585-1735. Red. E. Bergvelt & R. Kistemaker. Zwolle: Waanders, 1992. 368 pp., ill. reg. ISBN 9 0663 0352 2 (geb.) en 9 0663 0353 0 (pap., fl. 49,50). Interessante bundel (naast kleinere catalogus) met artikelen over schatkamers van humanistische geleerden, boeken- en atlasbezit van verzamelaars etc.

ZEUGNISSE europäischer Frömmigkeit. Mittelalterliche Andachtsbücher: Psalterien, Stundenbücher, Gebetbücher. Karlsruhe: Badische Landesbibliothek, 1992. DM 25. Catalogus bij de tentoonstelling ter gelegenheid van de 91ste Duitse Katholiekendag (4 juni - 15 juli 1992).

CONFERENCE S

GRONINGSE CODICOLOGENDAGEN

Op 7-9 oktober 1992 zullen te Groningen in het Universiteitstheater (Harmoniecomplex) de Codicologendagen plaatsvinden (vgl. Bifolium 19). Bij gelegenheid van deze dagen wordt in de UB een kleine expositie van handschriften en drukken ingericht. Nadere informatie bij Vakgroep Mediaevistiek RUG, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen, tel. +31 -50-636114 of fax 634900.

KLASSIEKE TRADITIE

Het Warburg Institute te Londen zal in samenwerking ven het European network on the Classical Tradition, op 27 en 28 november 1992 een workshop organiseren over 'The classical tradition in the Middle Ages and the Renaissance'. Als speciaal thema werd gekozen voor 'Scholarship'.

GHERAERT LEEU TE GOUDA

Op vrijdag 5 februari 1993 wordt in de Agnietenkapel te Gouda een colloquium gehouden onder de titel 'Een drukker zoekt publiek: Gheraert Leeu te Gouda, 1477-1484'. Centraal staat werk uit de Goudse periode, en daarin dan nog weer vooral zijn Nederlandstalig fonds. Diverse sprekers zullen op de onderscheiden aspecten ingaan. Opgeven kan bij de penningmeester van de Oudheidkundige Kring 'Die Goude', Vlietenburg 32, 2804 WT Gouda; de daaraan verbonden kosten zijn Dfl. 15. Nadere gegevens: dr K. Goudriaan, Vrije Universiteit Amsterdam, tel. 020-548 3035.

SPOLETO

In Spoleto, Centro italiano di studi sull'alto Medioevo, wordt op 27-29 mei 1993 het eerste congres gehouden van de Fédération internationale d'études médiévales. Een van de negen sessies zal gewijd zijn aan de bestudering van handschriften. Verder zal er een forum-discussie zijn over handschriften en computers. Inlichtingen bij Prof. J. Hamesse, Chemin d'Aristote 1, B - 1348 Louvain-la-Neuve. Fax +32 - 10-474807.

Getijdenboek uit Overijssel? Thans in Deventer.

LATIJNSE KLASSIEKEN

Van 9 - 11 juli 1993 organiseert 'The Oxford Seminar in the History of the Book to 1500' in samenwerking met de Rijksuniversiteit Leiden een congres met als titel 'Medieval Book Production: The Latin Classics'. Het zal plaats vinden in het gebouw van de Faculteit der Letteren in Leiden. Contactpersoon: Dr Claudine Chavannes-Mazel, Kunsthistorisch Instituut, Doelensteeg 16, 2311 VL Leiden, tel. privé: 070-3504878.

LATIJN ALS EUROPEES ERFGOED

In samenwerking tussen onder meer de instituten voor klassieke studies aan de universiteiten te Antwerpen en Leuven, zal van 2 tot 6 augustus 1993 een congres georganiseerd worden onder de titel 'Latin, Europe's Common Heritage: Past, Present and Future'. Informatie: Seminarium Philologiae Humanisticae, Blijde Inkomststraat 21, B-3000 Leuven.

V A R I A

FELLOWSHIPS BIBLIOGRAPHICAL SOCIETY OF AMERICA

De Bibliographical Society of America nodigt aanvragen uit voor haar Fellowship Programma 1993-1994. Het betreft korte studiebeursen (1 à 2 maanden, \$ 1000,- per mnd.) voor bibliografisch onderzoek, studie van geschiedenis van boekhandel en/of uitgeverij en van het boek als historische getuige. Aanvraagformulier en informatie over het programma verkrijgbaar bij: BSA Executive Secretary, P.O. BOX 397 Grand Central Station, New York, N.Y. 10163. Aanvraag vergezeld van 3 aanbevelingsbrieven moet voor 31 januari 1993 ingediend zijn.

BENOEMINGEN

Per 1 september 1992 is Dr P.G. Hoftijzer (1954) benoemd tot bijzonder hoogleraar in de Geschiedenis van uitgeverij en boekhandel aan de Universiteit van Amsterdam, vanwege de Dr P.A. Tiele-Stichting. Hij is daarmee opvolger van Bert Van Selm (+ 1991). Paul Hoftijzer blijft tevens verbonden aan het Sir Thomas Brown Institute (Rijksuniversiteit te Leiden).

Met ingang van juli 1992 is Dr Pierre Cockshaw als opvolger van Dr. Martin Wittek benoemd tot hoofdconservator van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. Hij was tot dan afdelingshoofd van o.m. het Handschriftenkabinet.

AANWINSTEN

Reinaert-Handschrift 'F' naar Münster
In december 1991 kon de Universiteitsbibliotheek van Münster (D) een zeer belangrijk boek verwerven: het zgn. Dyksche handschrift, één van de twee codices met een complete tekst van 'Van den vos Reynaerde' (nu UB Münster, Ms. N.R. 391). Dit 14de-eeuwse handschrift was al sedert het begin van deze eeuw bekend, maar niet gemakkelijk toegankelijk (het beruiste op Schloss Dyck bij Neuss). Een extra-reden voor een bezoek aan deze universiteit waar Neerlandistiek (o.l.v. Prof. Jan Goossens), een Zentrum für Niederlande-Studien (Prof. Horst Lademacher) en het 'Sonderforschungsbereich 231: Pragmatische Schriftlichkeit im Mittelalter' (Prof. Hagen Keller) floreren.

OVERIJSSELS (?) HANDSCHRIFT IN DEVENTER

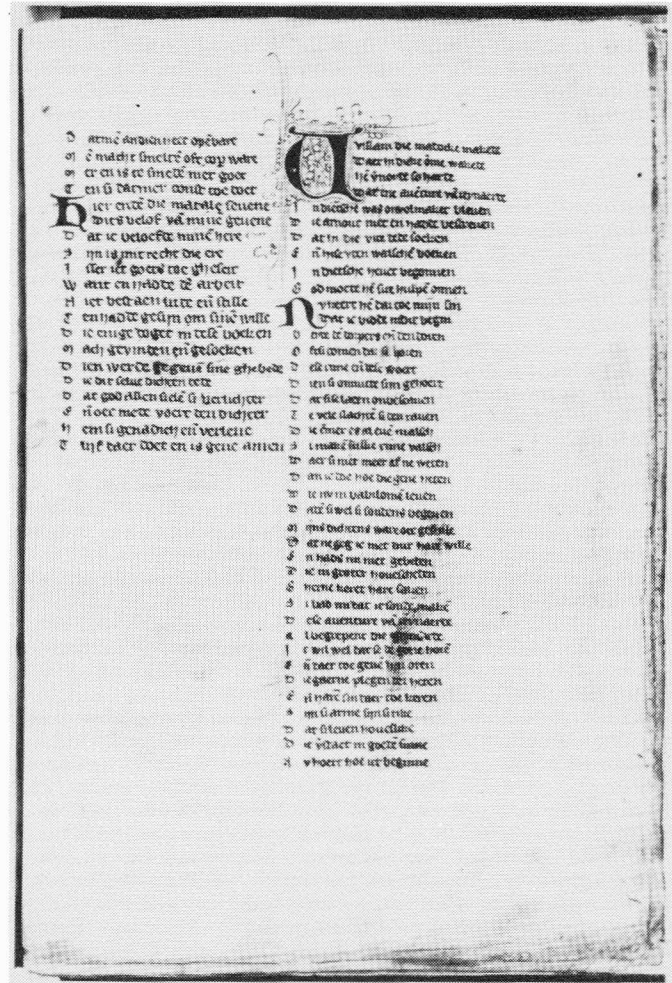
Voorjaar 1992 kon de Stads- of Athenaeumbibliotheek te Deventer in een kleine tentoonstelling een nieuwe aanwinst tonen. Het betreft een Middelnederlands getijdenboek uit Oostnederland. Het hand-

schrift kan tot op heden nog niet goed gelocaliseerd worden (het sluit niet direct aan bij handschriften uit Zwolle, de IJsselstreek of Arnhem etc.)

EEN NIEUW BOEKHISTORISCH CENTRUM IN OPBOUW

Te Emden is een nieuw onderkomen in aanbouw voor de fameuze 'Bibliothek der Grossen Kirche' (kerk -en stad- werden in de Tweede Wereldoorlog vrijwel geheel verwoest). De bewaardgebleven collectie stamt voor een groot deel uit de zestiende eeuw, de periode dat diverse humanisten en hervormers in Emden in nauw contact stonden met gelijkgestemden in de Nederlanden en andere delen van Europa. De collectie bevat talrijke handschriften en drukken met een interessante herkomst en werd onlangs verrijkt met een belangrijke particuliere verzameling (vgl. Bifolium 18, tentoonstelling collectie Janssen, Bonn).

Het ligt in de bedoeling dat hier een onderzoekscentrum voor laatmiddeleeuwse en vroeg-moderne boekgeschiedenis zal ontstaan, met speciale aandacht voor Noord Duitsland en het aangrenzende Noordoost Nederland. E.e.a. zal in 1995 in gebruik genomen kunnen worden. Voor nadere informatie: Walter Schulz (bibliothecaris), Bibliothek der Grossen Kirche, Brückstrasse 110, D-2790 Emden.

Handschrift 'Van den vos Reynaerde' (thans UB Münster, Ms. N.R. 391)

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen.

Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost momenteel tien gulden per vier nummers. Voor bibliotheken en instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaargang verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een acceptgirokaart.

North American subscribers should send an international postal money-order in Dutch currency to: BIFOLIUM, Department of Medieval Studies, P.O. Box 716, 9700 AS Groningen, The Netherlands.

Redactie: Jos.M.M. Hermans (050-636114), V.M. Schmidt (050-636087) en W.C.M. Wüstefeld (030-313835).